

Ø-undersøgelse, DOF-Fyn.

Projektbeskrivelse

Indledning

DOF-Fyn ønsker at gennemføre en optælling af ynglefuglene på de fynske øer i 2021 og 2022.

Det sker for at få afdækket den aktuelle situation for en lang række ynglende kystfugle, der gennem en række undersøgelser, både på Fyn og i det øvrige Danmark, gennem de seneste årtier har vist bestandsudvikling i nedadgående tendens. Med en total optælling, kan vi få det nødvendige fuldstændige og aktuelle billede. Vi har på Fyn oplevet over de sidste årtier, at mange arters bestande er blevet presset. Vi har fx set, at flere vadefugle og Hættemågen inde i landet har fået decimeret bestandene så meget, at kun de kystnære forekomster har holdt nogenlunde stand, men senest er også mange af disse kystlokaliteters yngleforekomster blevet udtyndet eller ligefrem brudt sammen, så der måske kun er de afsondrede ø-lokaliteter tilbage.

Formål

Vi ønsker derfor at afdække, i hvilket omfang øer og holme stadig huser levedygtige bestande af de kolonirugende arter, der fx i Natura 2000-områderne har været udpegningsgrundlaget, og som vi er forpligtet på, skal have gode forhold. Vi så også gerne, at yderligere 20 vitale kystlokaliteter (se oversigt) bliver omfattet og optalt parallelt med ø-undersøgelsen, hvis det er muligt for at skaffe det samlede overblik. Måske kan de to sideløbende undersøgelser tiltrække forskellige ornitologer. Da vi frygter, at opgaven vil beslaglægge så stor feltkapacitet, at det kan være umuligt, at dækningen kan foregå parallelt med undersøgelsen af de over 100 øer og holme, prioriterer vi ø-undersøgelsen. Subsidiært kan optælling af fuglene på de 20 kystlokaliteter komme på tale som en follow-up på ø-undersøgelsen.

DOF-Fyn gennemførte i årene 1974-76 en treårig ø-undersøgelse, der resulterede i bogen "[Øerne omkring Fyn](#)" (Fredningsstyrelsen 1977). Den nye ø-undersøgelse skal ses som en nødvendig opfølgning på 1970'ernes rapport – med 47 års afstand. Der er altså et sammenligneligt materiale at dokumentere forandringer på baggrund af.

Undersøgelsen

I modsætning til den treårige ø-undersøgelse dengang, har vi af hensyn til fuglene og opgavens omfang valgt, at projektet sættes til at være to-årigt, forløbende i ynglesæsonen 2021 og 2022.

Det tilstræbes, at der i hvert af årene aflægges to besøg til optællingerne: Et tidligt og et senere besøg. Det sker for at kunne opnå de bedste resultater i forhold til tidligt ynglende arter (gæs, ænder) og senere ynglende arter (måger, terner og vadefugle). Arbejdsfokus for optællingerne er kystfuglene, hvor vi håber at kunne opnå valide bestandsvurderinger med talfastsættelse, men i forbindelse med optællingerne, vil der også skulle ske en kvalitativ registrering af det øvrige fugleliv, herunder småfugle.

For de større og beboede øer, vil vi udarbejde en lokalitetsfortegnelse som rettesnor for, hvilke (kyst)lokaliteter, det er vigtigt at få dækket og fremskaffet talmateriale fra.

Metoderne i Miljøstyrelsens overvågningsprogram NOVANA anvendes. Projektet vil derfor være et oplagt område til at udvikle et forbedret samarbejde lokalt på Fyn mellem DOF og Natur/Miljøstyrelsen.

Der vil i forbindelse med projektet blive udarbejdet en projektmappe/-håndbog til deltagerne med optællingsvejledninger og færdselsregler.

For at afdække de faktorer, der er med til at bestemme den aktuelle situation for de kystrugende fugle, vil vi som en væsentlig del af projektet søge at få informationer om aktuelle trusler for et uforstyrret fugleliv på den pågældende ø. Det kan kun gøres ved selvsyn gennem de to gange to besøg i undersøgelsesperioden. Så vil vi under bearbejdningen senere hen drage de generelle slutninger, men det er vigtigt, at få konkretiseret trusselbilledet separat for de enkelte øer. Derfor vil der blive udarbejdet en indberetningsformular beregnet til denne vigtige naturpolitiske afdækning.

Vi vil gerne opbygge et fotoarkiv, så vi anbefaler, at ved besøgene på øerne og holmene, at man tager fotos. Det være sig af landskabet, men også af aktuelle trusler eller forandringer.

Det er vigtigt, at alle færdselstilladelser er på plads og vi prioriterer et godt forhold til lodsejere og ejerlav meget højt. Derfor vil vi søge at udarbejde en ejerfortegnelse og holde relevante personer forhåndsorienteret om hvornår og af hvem, der kan forventes besøg på øer og holme. Det kan også være relevant at benytte nyhedsbreve i sammenslutningen af danske småøer, herunder artikler i Øboen.

Det planlægges på forhånd at holde et orienteringsmøde med Naturstyrelse/Miljøstyrelse, så der kan sikres adgangstilladelser til de mange ø-reservater.

I efteråret 2020 ønsker vi at holde et orienteringsmøde for DOF-Fyns medlemmer, hvor vi fortæller om projektet og forsøger at engagere og motiver medlemmerne til at støtte op og tilmelde sig optællingen. Dette vil blive fulgt op af et møde i foråret.

Vi foreslår en overskuelig afgrænsning af de fynske farvande i naturlige delområder: 1) Lillebælt, 2) Helnæsbugten, 3) Det Sydfynske Øhav, måske igen opdelt i 4) Lindelse Nor og 5) øerne ved Ærø, 6) Storebælt, 7) Øerne i Lillestrand, 8) Odense Fjord og 9) Kattegat (Det Nordfynske Øhav).

I hvert delområde etableres optællerteams, og der ønskes to deltagende ornitologer om hvert øbesøg/optælling, dels for at skabe en forpligtende ansvarlighed, dels for at sikre pålideligt og sammenligneligt talmateriale og endelig kan en "mesterlæreeffekt" være gavnlig.

Vi ønsker endvidere DOF's kommunerepræsentanter inddraget i projektet, da de med deres lokale kendskab kan være behjælpelige med formidling af projektet i forhold til lokal opbakning, kontakter til bådejere og pædagogisk engagement.

Resultater

Vi ønsker i stort omfang at benytte DOF-Fyns hjemmeside doffyn.dk. Det kan ske i forhold til at orientere om undersøgelsen, hverve optællere, vise delresultater, case stories og den endelige slutrapport. Hjemmesiden vil således blive stedet, hvor alle relevante oplysninger om undersøgelsen kommer til at ligge og hvor man undervejs "holder gryden i kog" og motiverer til deltagelse.

Vi ønsker endvidere slutrapporten udgivet som bog, som kan uddeles til de frivillige optællere. Bogen vil også blive delt ud til relevante myndigheder og den lokale presse.

Vi vil også gerne i pressen undervejs orientere om ø-undersøgelsen. Desuden er 2021 præcis 100-året for Achton Friis' og Johannes Larsens store rundtur til de danske øer. Det resulterede i trebindsværket "De danskes Øer" og vi forventer, at Johs. Larsenmuseet i Kerteminde vil markere begivenheden. Vi vil gerne gøre opmærksom på årssammenfaldet for vores nye ø-undersøgelse, og kan måske, hvis vi betids optager kontakt til museet koble os på markeringen og måske åbne for kontakter og pr, som vi normalt ikke har adgang til.

Hvis projektet bliver gennemført, er deltagerne garanteret store naturoplevelser blandt de fynske småøer og holme i en natur, hvor man normalt ikke færdes.

Med venlig hilsen

Projektteamet ved

Steen Lauritsen,
Leif Bisschop-Larsen,
Kurt Due Johansen og
Niels Andersen